

# Zgodbe Svetega pisma

Izbral, uredil in spremno besedila napisal Janko Kos

1. O čem pripovedujejo zgodbe?

Svetopisemske zgodbe so tisti del svetega pisma, kjer se govori o dogodkih, dejanjih in doživljajih konkretnih oseb v smiselnem časovnem zaporedju. V svetem pismu je namreč pripovedništvo poglavitna literarna vrsta. V epskem načinu so sestavljene najstarejše knjige Svetega pisma imenovane Pentatevh oziroma Pet Mojzesovih knjig, kjer so združene zgodbe od stvarjenja sveta, raju, Adamu in Evi, Kajnu in Abelu, vesoljnem potopu, babilonskemu stolpu, Abrahamu, kjer se začne prava zgodovina izvoljenega Judovskega ljudstva, pa do zgodbe o Mojzesu, ki je bil prvi zakonodajalec judovskega verstva pa do njegove smrti. Naslednje knjige opisujejo zgodovino izvoljenega ljudstva Judov od njihovega prihoda pod Mojzesovim vodstvom v Palestino, pa do preizkušenj, ki jih je ljudstvo moralo pretrpeti pod Heleni v 2. st. pred Kristusovim rojstvom kot so: Jozuetova knjiga, Knjiga sodnikov, kjer je znana junaška pripovedka o Samsonu, Samuelovi knjigi, Knjigi kraljev s pripovedko o Salomonu. Tobijeva knjiga je po svojem značaju poučna povest, saj ponazarja kako bod plačuje pobožnost in poštenost judovske družine v izgnanstvu.. do Jobove knjige, ki pa nima izrazite zgodovinske tematike in je po svojem značaju parabola.

Od spisov, ki sestavljajo Novo zavezo, spadajo v pripovedništvo vsi štirje evageliji: Matejev, Lukov, Markov in Janezev. Prične se z Jezusovim rojstvom, njegovem delovanju med ljudstvom, zlasti čudežih, pripovedjo o rojstvu Janeza Krstnika, Marijinem oznanenju, svetih treh kraljih, Jezusovem trpljenju, smrti na križu in njegovem vstajenju. Medtem pa ko so Apostolska dela spis, ki vsebuje zgodovino krščanske skupnosti po Jezusovi smrti. Opisujejo širjenje krščanske vere med Judi kakor tudi med poganskimi Grki in Rimljani, ki so jo razširjali apostoli.

## **2. V čem je razlika med Staro in Novo zavezo?**

Če vzamemo kot razmejitev nastanek krščanstva, se Sveto pismo deli na Staro in Novo zavezo. V Stari zavezi, ki jo priznavata judovska (Starojudovsko Sveto pismo) in krščanska vera, dominira misel o Judih, kot izvoljenemu narodu, s katerim je Bog (Jahve) sklenil posebno zavezo s tem, da ga je izbral za izvršitelja svoje volje na zemlji. Nova zaveza, katere dogajanje se prične s štetjem let naše ere, je knjiga krščanske vere. Vezana je sicer na Staro zavezo z idejo o »Mesiji« (odrešeniku), ki se je utelesil v Jezusu Kristusu, ki ga pa Judovska vera ne priznava. Torej je le-ta nasproten rigorizmu v Stari zavezi in pomeni uvod v nova etično-socialna pojmovanja kakor tudi uvod v novo kozmopolitsko religijo.

Zgodbe Stare zaveze kažejo na starost nastanka saj bi prve med njimi lahko postavili v 13. st. pr. n. št. Nastajali so tako več stoletij, morda celo več kot 1000 let. Prek ustnega izročila segajo v mite s starega Orienta. Podobne zgodbe so nastajale že pri Sumerjih (Ep o Gilgamešu = vesoljni potop), Babiloncih in poznejših Grkih. Opisujejo človekovo težnjo po nadčloveški moči in kazni zanjo, kar je postalo podlaga za krščanski nauk o izvornem grehu. Stara zaveza ima bolj pripovedni značaj in opisuje več ali manj zgodovino »izvoljenega« ljudstva pomešano z navodili za versko in moralno življenje, medtem ko je Nova zaveza bolj alegorična in ponazarja verske resnice, kjer se Jezusov verski in moralni nauk ponazarja in razglša s pomočjo prilik ali parabol. Spisi, ki sestavljajo Novo zavezo so vsi nastali v razmeroma kratkem času od srede 1. st. po Kr. do začetka 2. st. Vsi ti spisi so nastali kmalu po dogodkih, o katerih pripovedujejo.

### **3. Kako Bog ljudem dokazuje svoj obstoj, kakšna je njegova glavna zahteva in kako jih kaznuje za nepokorščino?**

Glavna božja zahteva je brezpogojna zvestoba njegovim zapovedim oziroma zahtevam. Bog dokaže svoj obstoj tako, da vedno kaznuje nepokorneže ali tiste, ki vanj dvomijo, ponavadi na prav krut način. Kdor pa se ga boji in mu ne odreče pokorščine in kdor vanj ne dvomi, je nagrajen. Mnogi deli svetega pisma so poučni, saj ponazarjajo kako bog plačuje pobožnost. Zahteva, da ga hvalijo in ga poveljujejo, ker je pobožnim skazal svoje usmiljenje. Božja dela razodevati in poveljevat je častno, molitev s postom in miloščino je boljša kot vsi zakladi sveta. V Stari zavezi ukazuje Bog ali neposredno ali posredno preko svojih glasnikov - angelov in neposredno vlada hebrejski narod. Lahko se prikaže tudi v sanjah, kot se je prikazal Jakobu, ko mu je obljubil novo deželo, in blagoslovil njegov zarod.

Motiv izvirnega greha v zgodbi o Adamu in Evi je prva zgodba, kjer Bog kaznuje človeka za nepokorščino, ju prekolne in izžene iz Raja na zemljo. Tudi v zgodbi o Kajnu in Abelu je ideja o začetku ubijanja združena z vprašanjem greha, krivde in kazni. Zgodba o vesoljnem potopu, ko Bog pošlje povodenj na zemljo, zajema kazen za pokvarjeno človeštvo. Ker je bog naredil človeka po božji podobi, bo terjal zadoščenje za človekovo življenje. Mavrica je znamenje zaveze, ki jo je Bog sklenil med živimi bitji na zemlji in nebom. Bog je izbral Mojzesa za svojega prvega zakonodajalca judovskega ljudstva, ki je navedel prva obredna določila, zakone in predpise. Prikazal se mu je v obliki gorečega grma. Nasitil je tudi njegovo ljudstvo na begu iz Egipta in jih tako prisilil, da so brezpogojno spoštovali njegove zahteve.

V Novi zavezi se božja prisotnost razodeva z deli in čudeži Jezusa Kristusa, ki ga priznava za svojega sina in njegovo vstajenje od mrtvih. Vsak čudež naj bi utrjeval vero v Boga preko sina Jezusa, ki jo čudež potrjuje. Po Jezusovem vnebovzetju ima posebno mesto binkoštni čudež, ko pride nad apostole sveti Duh in jih navdihne za njihovo delo.

### **4. Obnova dveh zgodb:**

#### **ADAM IN EVA**

Zgodba o Adamu in Evi je že zelo stara, saj najdemo podobne zgodbe že pri Sumerjih, Babiloncih in poznejših Grkih, vendar pa jih le-ta presega z idejo o človekovem padcu, o kazni za nepokorščino, kar je postalo podlaga za krščanski nauk o izvirnem grehu.

Bog je zasadil vrt v Edenu in postavil tja človeka, ki ga je ustvaril po svoji podobi. Med različnimi rastlinami je zasadil tudi drevo življenja in drevo spoznanja dobrega in hudega. Človeku je zapovedal, da lahko je vsakršen sad, ki ga rodijo drevesa, le od drevesa spoznanja dobrega in hudega ne, kajti v nasprotnem primeru bo moral umreti. Bog je vedel, da človek sam ne more živeti in mu je naredil žensko iz njegovega rebra. Ime ji je bilo Eva.

Kača je bila najbolj prekanjena od vseh živali in je dejala Evi, da če bosta jedla iz drevesa spoznanja, se jima bodo odprle oči in bosta takšna kot bog. Eva je bila radovedna in je jedla sad in ga je dala tudi Adamu. Odprle so se jima oči in videla sta, da sta naga in se pokrila s figovimi listi. Bog se je razjezil na človeka in njegovo družico ter ju izgnal iz Raja na zemljo, kjer bosta v trpljenju živela. Kačo pa je preklel, da jo bodo vsa živa bitja sovražila.

## VESOLJNI POTOP

Zgodba o vesoljnem potopu sega v prastaro izročilo, verjetno k Sumercem, ki poznajo podobne zgodbe, vendar se razlikuje od ostalih bajk po tem, da se ta dogodek navezuje na idejo pokvarjenega človeštva.

Noe je bil pravičen človek. Imel je tri sinove. Vendar je bil Bog jezen, ker je bilo človeštvo popačeno, zato je napovedal Noetu naj si napravi ladjo, ker bo poslal povodenj na zemljo, ki bo pokončala vse živo. Dal mu je napotke kakšno ladjo si naj napravi, koga naj vzame s seboj od ostalega živega sveta na zemlji poleg svoje družine, ki bo poplačana za vero v boga. Deževalo je štirideset dni in noči in vse živo na zemlji je pomrlo. Po stopetdestih dneh so vode upadle in Noetova barka je pristala na gori Ararat. Vse živali so odšle iz barke in se pričele razmnoževati, Noe pa je daroval Bogu, ki ga je blagoslovil in zapovedal ljudem, da se morajo ravnati po njegovih postavah. Zato bo sklenil zavezo z njim in njegovimi potomci, da ne bo več potopa. Spomin te večne zaveze bo mavrica.

### **5. Zakaj smo brali to knjigo?**

Če beremo Sveto pismo, vidimo, da jo to knjiga vsega človeštva. Priznati moramo, da je najbolj razširjena, znana in brana. Če odštejemo same religiozne nauke, vidimo njeno veličino v epskih opisih velikih oseb, preizkušanja njihove moralne zmogljivosti in njih usodi. Knjiga govori s človeško besedo in oznanja modrost tisočerih rodov. Povrhu vsega pa je sveto pismo sestavni del mnogih narodnih kultur - posebno stara zaveza in ne kaže samo univerzalnosti krščanskega svetovnega nazora. Menim, da bi jo moral prebrati vsak izobražen človek, saj navzlic različnim prevodom, priredbam in spreminjanjem odraža življenje tiste dobe, ko je nastajala.